

O'RTA OSIYODA VA O'ZBEKISTONDA GEOGRAFIYA TA'LIMINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Jizzax politexnika instituti

"Umumtexnik fanlari" kafedrasi dotsent v.b

Narbekov Nodir Narmatovich

Jizzax viloyati Forish tumani

MMTB tasarrufidagi 7-sonli umumiy o'rta ta'lif maktabi

o'quv tarbiya ishlari bo'yicha direktor o'rindbosari

Hazratov Sohib Sobir o'g'li

O'rta Osiyoda geografiya ta'limenting rivojlanishi uzoq tarixga ega. O'rta asrlarda geografiya ta'limenting markazi sharqqa ko'chgan. Mazkur davrning buyuk geograflarini asosiy qismini yurtimizdan yetishib chiqqan buyuk o'zbek olimlari tashkil qiladi. Ularga Axmad Farg'oniy, Muhammad Xorazmiy, Abu Rayhon Beruniy, Ulug'bek, Zaxiriddin Muxammad Bobur va boshqalar kiradi. XIX arsnинг oxiri va XX asr boshlarida yurtimizda geografiya ta'limenting rivojlanishi rustuzem maktablarining ochilishi va mazkur maktab o'quvchilari uchun darsliklar va o'quv qo'llanmalari yaratilishi bilan bog'liq. Shu munosabat bilan XIX arsnинг oxiri va XX asr boshlarida o'zbek tilida juda ko'p darslik va qo'llanmalar chop etildi. Ushbu davrda geografiya fanini rivojlanishi ma'lum bir omillarga bog'liq bo'lgan. Jumladan Rossiya O'rta Osiyoni bosib olgandan so'ng, uni boshqarish uchun rus tilini biladigan mahalliy millat vakillari zarur edi. Ikkinci tomonidan XIX arsnинг oxirlarida Turkistonda milliy uyg'onish davri boshlandi, ya'ni jadidchilik davrida millat taraqqiyotini yanada jadallashtirish maqsadida yangi usul maktablari tashkil qilina boshlandi. Mazkur maktablarda geografiya fanini o'qitishga alohida e'tibor berilgan. Jadidchilik davrida chop etilgan geografik darsliklar, qo'llanmalar yaratilish tarixi O.Mo'minov (1986), B.Qosimov (1999), D.Alimova va D.Rashidova (1998), X.Vaxobov va N.Alimova (2001) va boshqalar tomonidan o'rganilgan. O.Mo'minov ma'lumotiga binoan 1870 yildan boshlab o'zbek tilida, Turkiston viloyati gazetasida nashr qilina boshlandi. Mazkur gazeta saxifalarida geografiyaga oid juda ko'p maqolalar e'lon qilina boshlandi. Unda Maxmudxo'ja Bexbudiy, Zokirjon Furqat va boshqalarning sayohatnomalari xaqidagi ma'lumotlar e'lon qilina boshlandi bu esa o'sha davrdagi ziyolilarni dunyoqarashiga katta ta'sir ko'rsatdi. XIX-arsnинг 80- yillarda Turkistonda, rus-tuzem maktablari tashkil qilinishi boshlandi. Mazkur maktablar uchun 1890 yilda nemis olimi A.Geykiyning, yer xususidagi ilmdan olingan so'zlar nomli kitobi 1899 va 1901 yillari nashr etildi, 1910 yildan so'ng rus-tuzem maktablarining 3 va 4 sinflar uchun xafasiga 4 soat geografiya darsi o'quv rejasiga kiritilgan, bu esa boshqa fanlarga nisbatan ancha ko'p edi. Toshkentda 1900 yili "Yangi usul" maktabi ochildi, mazkur maktablarda geografiyaga alohida axamiyat berildi. 1905 yil Samarqanddagi yangi usul maktablari uchun o'zbek tilida, Turkiston va unga qo'shni mamlakatlar xaritasi nashr qilinadi. Shundan so'ng o'zbek tilida qator darslik va qo'llanmalar chop etila boshlandi. 1909 yil Fotix Karimning geografiya fani bo'yicha darsligi Orenburgda nashr etiladi. 1914 yil Muxammad Amin Karimiyning, Jug'rofiyai

riyoziy (Matematik geografiya) kitobi 4 va 5 sinflar uchun nashr qilindi. 1915 yil yer yuzi darsligi chop etiladi. Ushbu davrda eng mashxur allomalardan biri Maxmudxo‘ja Bexbudiy bo‘lib, uning tomonidan “Yangi usul” maktablari uchun, Turkiston xaritasi, “Muntaxabi jug‘rofiyai umumiy (qisqacha umumiy geografiya)”, “Madxali jug‘rofiyai imroniy (Aholi geografiyasiga kirish)”, “Muxtasari jug‘rofiyai Rusiy (Rusiyaning qisqacha geografiyasi)” darsliklari va qator sayohatnomalar e’lon qilingan. Maxmudxo‘ja Bexbudiyning, “Kitobi muntaxabi jug‘rofiyai umumiy va namunai jug‘rofiya” darsligi 1905 yili 24 avgustda Sankt-Peterburg senzurasidan ruxsat olinib, 1906 yil Samarqandda chop etilgan va 106 saxifadan iborat bo‘lgan. Darslik adibning tanlangan asarlarining (1999 y) kirish qismida geografik nuqtai nazardan juda yaxshi va har tomonlama tahlil qilingan. Darslikning muhim va ilmiy - metodik jihatlaridan biri u Turkiston nuqtai nazardan, Turkiston aholisining bilim saviyasi nuqtai nazardan yozilganidir. Darslikdagi har bir mavzu yoritilganda Turkiston tabiatni, xo‘jaligi, aholisi to‘g‘risida albatta misol keltiriladi yoki mazkur bilimlar Turkiston xaqidagi bilimlar bilan solishtiriladi. Demak, Maxmudxo‘ja Bexbudiyning darsliklarda o‘lkashunoslik ma’lumotlaridan foydalanish va yosh avlodga, vatanga nisbatan muxabbat tushunchalarini shakllantirishni asoschilaridan biri diyishga to‘la asosimiz bor. Chunki umumdunyoviy bilimlar o‘lkashunoslik bilimlari bilan chambarchas bog‘langan holda berilgan. Bundan tashqari darslikda asrimiz boshlaridagi Turkistonda dunyoviy bilimlarni o‘qitish xolati va ommaning hamda ulamolarning bilim darajasiga ham aniq va haqqoniyligi baho berilgan. Darslikning mazmuni quyidagidan iborat. Kirish, jug‘rofiya degan so‘zning ma’nosini, jug‘rofiya qachon paydo bo‘lgan, Turkistonlik donishmandlar, jug‘rofiyani o‘qimoqni nafi, jug‘rofiyani o‘qimoq musulmonlarga lozimdir, eski va yangi donishmandlar, yangi muxokamani so‘zidan namuna, yer aylanganda ustidagilar yiqilmasligi, atrof jixoyati asliya, karta, plan, xukumat va xukumronlar, din va odat, o‘lchak miqiyos, Amriqoning topilishi, tavsil va tabix. Geografiya so‘zining ma’nosini Maxmudxo‘ja Bexbudiy ta’rifi bo‘yicha, yer va tuproqni bayon qilaturg‘on ilimni aytadur. Darslikda geografiyanı quyidagi tarmoqlari ajratiladi. “Matematik geografiya (Jug‘rofiyai riyoziy)”, “Tabiiy geografiya (Jug‘rofiyai tabiiy)”, “Tarixiy geografiya (Jug‘rofiyai tarixiy)”, “Siyosiy geografiya (Jug‘rofiyai siyosiy)” va x.k. lar. Xulosa qilib adib geografiyanı dunyo va undagi tabiiy va ijtimoiy xodisalar xaqida bilim beradigan jahonnoma dur deb ta’rif beradi. Geografiya qachon paydo bo‘lgan qismida geografiyaning qisqacha rivojlanish tarixi quyidagi bosqichlarga bo‘linib yoritiladi. Qadimgi, o‘rta asrlar, buyuk geografik kashfiyotlar va hozirgi bosqich. Har bir bosqichda geografik bilimlarning rivojlanishi chuqur tahlil qilingan. Turkiston donishmandlari bo‘limida Turkistonlik allomolarning geografiya faniga qo‘sghan xissi yoritilgan. Mazkur bo‘limda Turkiston tarixida tilga olinmagan allomolarning nomlari ham uchraydi. Jug‘rofiyani o‘rganmoqni nafi bo‘limida geografik bilimlarni kundalik xayotda va ta’limda naqadar ahamiyatli ekanligini misollar tariqasida yoritib berilgan. Jug‘rofiyani o‘rganmoq musulmonlarga lozimdur bo‘limida musulmon allomalari asarlariga tayangan holda musulmonlar uchun geografik bilimlarni ahamiyati ochib berilgan. Atrof, jixoyati asliya, karta, plan bo‘limida ufq va ufqning asosiy va oraliq tomonlari, karta va plan haqida bilimlar tizimi berilgan. Kartaning Bexbudiy ajratgan turlari hozirgi turlarga mos keladi (umumiy, mavzuli, topografik), kartai umumiya, kartai xususiy, kartai to‘pugrafik.

Xukumat va xukumronlar bo‘limida davlatlarni boshqarishning turlari keltirilgan bo‘lib, mazkur turlar xozirgi turlarga diyarli mos keladi. Din va odat bo‘limida din geografiyasi, aholi geografiyasi haqida to‘xtalib o‘tilgan. Mazkur darslik juda katta amaliy va ilmiy axamiyatga ega. U o‘lka geografiyasini rivojlanishida juda muxim axamiyatga ega bo‘lgan asardir. Uning har bir bo‘limi alohida tahlilga va e’tiborga sazovordir. Xulosa qilib aytilganda, O‘rta Osiyoda geografiya fanining rivojlanishiga vatanimizdan yetishib chiqqan buyuk olimlarni mehnatlari beqiyos hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Vaxobov H, Mirzamahmudov O.T. “Geografiya o‘qitish metidikasi” uslubiy qo‘llanma. Namangan 2016-yil.
2. Vaxabov X., Alimova N.X. Maxmudjo‘ja Bexbudiyning “Kitobi muntaxabi jug‘rofiya umumiylar va namunaviy jug‘rofiya” darsligi haqida. Geografiya va qadriyatlar. Maqolalar to‘plami T. 2001-yil.
3. Narmatovich N. N. Methodology Of Training Engineers For Professional Activity On The Basis Of Module-Competent Approach //湖南大学学报 (自然科学版). – 2021. – Т. 48. – №. 12.
4. Narbekov N. N. PREPARING STUDENTS FOR INNOVATIVE ENGINEERING ACTIVITIES AS A PEDAGOGICAL PROBLEM //ПРОРЫВНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ КАК ДВИГАТЕЛЬ НАУКИ: сборник статей Международной научно-практической конференции (12 февраля 2022 г, г. Калуга).-Уфа: ОМЕГА. – 2022. – С. 15.
5. Нарбеков Н. Н. Модульно-компетентностный подход в современном высшем образовании //Universum: технические науки. – 2022. – №. 1-1 (94). – С. 10-12.
6. Нарбеков Н. Н. ИННОВАЦИОННАЯ ИНЖЕНЕРНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЕЕ СТРУКТУРА //Развитие системы знаний как ключевое условие научного прогресса. – 2022. – С. 174-178.
7. Нарбеков Н. Н. ОПРЕДЕЛЕНИЕ РАСЧЕТОВ В ТОЧНЫХ НАУКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СЛОВЕСНЫХ МЕТОДОВ //ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НАУКИ И ОБЩЕСТВА В КОНТЕКСТЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ. – 2023. – С. 37.
8. Игамбердиев X. X., Нарбеков Н. Н. ПУТИ РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ //Universum: технические науки. – 2021. – №. 5-1 (86). – С. 32-34.
9. Игамбердиев X. X., Нарбеков Н. Н. ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПРИКЛАДНОЙ МЕХАНИКЕ И ИХ ТЕОРЕТИЧЕСКО-ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ //вопросы технических и физико-математических наук в свете современных исследований. – 2019. – С. 28-33.
10. Игамбердиев X. X., Нарбеков Н. Н. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА ПРЕПОДАВАТЕЛЯ //ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ. – 2021. – С. 31-33.

11. Ахмедов Б. И. и др. ЧИЗМА ГЕОМЕТРИЯДА АКСОНОМЕТРИК ПРОЕКЦИЯЛАР ТАРИХИ //INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2024. – Т. 2. – №. 16. – С. 112-116.
12. Нарбеков Н. Н. и др. ЁШЛАРНИ ИЖТИМОЙ ФАОЛЛИГИНИ ОШИРИШДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИ РЎЛИ //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2024. – Т. 3. – №. 30. – С. 139-142.
13. Ахмедов Б. И. и др. КЛАССИК ГЕОМЕТРИЯНИНГ УЧ МАСАЛАСИ ҲАҚИДА КИЗИКАРЛИ ФАКТЛАР //THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY. – 2024. – Т. 2. – №. 17. – С. 119-123.
14. Нарбеков Н. Н. и др. КОНСТРУКЦИЯЛАРДАГИ МАРКАЗИЙ СИҚИЛИШДА БЎЛГАН ЭЛЕМЕНТЛАРИНИ ҲИСОБИ //INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS. – 2024. – Т. 2. – №. 23. – С. 69-72.
15. Игамбердиев Х. Х., Норбеков Н. Н. ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ УСИЛИЕ ОТРЫВА ЛИСТЬЕВ И КОРОБОЧЕК ЗЕЛЕНЦОВОГО КЕНАФА //ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НАУКИ И ОБЩЕСТВА-ПУТЬ К МОДЕРНИЗАЦИИ И ИННОВАЦИОННОМУ РАЗВИТИЮ. – 2020. – С. 84-88.
16. Нарбеков Н. Н., Парманов Н. Н. ТАЛАБАЛАРНИ МОДУЛЛИ-КОПЕТЕНЛИ ЁНДАШУВ ОРҚАЛИ ЎҚИТИШ МУАММОЛИ СИФАТЛАРИ //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – Т. 12. – №. 2. – С. 83-85.
17. Нарбеков Н. Н., Парманов Н. Н. ТАЛАБАЛАРНИ МОДУЛЛИ-КОМПЕТЕНТЛИ ЁНДАШУВ АСОСИДА ЎҚИТИШ АФЗАЛЛИКЛАРИ //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – Т. 12. – №. 2. – С. 86-89.
18. ГАППАРОВ Б. Н., НАРБЕКОВ Н. Н. ПЕДАГОГИКА КАК ОСНОВНОЙ ИСТОЧНИК НОВЫХ ИДЕЙ И РУКОВОДЯЩИХ ПРИНЦИПОВ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ //Общество. – 2020. – №. 1. – С. 71-73.
19. Игамбердиев Х. Х., Нарбеков Н. Н. ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЕ ПРИКЛАДНОЙ МЕХАНИКИ И ИХ ТЕОРЕТИЧЕСКО-ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕШЕНИИ //ББК 22+ 30 В74 Председатель редакционной коллегии. – С. 28.
20. Бултаков Т. и др. МАЛОГАБАРИТНЫЕ УЧЕБНО-ЛАБОРАТОРНЫЕ УСТАНОВКИ-ВАЖНЫЙ ФАКТОР АКТИВИЗАЦИИ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ //Передовые научно-технические и социально-гуманитарные проекты в современной науке. – 2018. – С. 80-82.
21. Narbekov N. N., Parmanov N. N., Qabilov B. U. MODULLI-KOMPETENTLI YONDOSHUV ASOSIDA BO ‘LAJAK MUHANDISLARNI INNOVATSION FAOLIYATGA BOSQICHMA-BOSQICH TAYYORLASH //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2024. – Т. 2. – №. 21. – С. 178-180.
22. Narbekov N. N., Parmanov N. N., Qabilov B. U. TEXNIKA OTM LARI TALABALARINI INNOVATSION MUHANDISLIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA

METODOLOGIK YONDASHUVLAR //SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY. – 2024. – T. 2. – №. 14. – C. 132-134.

23. Xudayberdiev A. A. et al. YERGA ISHLOV BERISH USULI //Экономика и социум. – 2023. – №. 6-1 (109). – C. 532-535.

24. Narbekov N. N., Parmanov N. N., Qabilov B. U. “MEXANIKA” FANI O ‘QUV-USLUBIY MAJMUASINI LOYIHALASHTIRISHDA MODULLI-25. KOMPETENT YONDASHUV //THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH. – 2024. – T. 2. – №. 21. – C. 11-15.

25. Mirzakabilov N. X. et al. AHOLINI QAMBAG’ALLIKDAN CHIQARISH VA ULARNING QATLAMINI QISQARTIRISH MUAMMOLARI //INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2024. – T. 4. – №. 37. – C. 13-18.

26. Quychiyev O. R. et al. EKISHDAN OLDIN TUPROQQA ISHLOV BERISH KULTIVATORLARI //SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY. – 2024. – T. 2. – №. 14. – C. 171-174.

27. Narbekov N. N., Parmanov N. N. “MATERIALLAR QARSHILIGI” FANINI O ‘RGANISHDA ZAMONAVIY DASTURLARDAN FOYDALANISH VA ULARNI QO ‘LLASH //Ta’lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 12. – №. 2. – C. 80-82.

28. Raximovich K. O. et al. TO ‘RTBURCHAK SHAKLLARINI HOSIL QILISH USULLARI VA ULARNI AMALIYOTDA QO’LLASH //INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION. – 2024. – T. 3. – №. 25. – C. 13-18.

29. Raximovich K. O. et al. XXI ASR AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI //PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS. – 2024. – T. 3. – №. 29. – C. 119-124.

30. Narbekov N. N. et al. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM.–2024 //T. – T. 2. – №. 21. – C. 178-180.

31. Ikromovich A. B. et al. KO ‘P ORALIQLI STATIK ANIQ BALKALARINI DOIMIY KUCHLAR TA’SIRIGA HISOBBLASH //INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2024. – T. 2. – №. 20. – C. 15-20.

32. Narmatovich N. N., Nurmuxammadovich P. N. UZUNLIKKA VA YUZAGA EGA BO ‘LGAN QATTIQ JISMLARNING OG’IRLIK MARKAZI KOORDINATALARINI ANIQLASH USULLARI //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2024. – T. 3. – №. 30. – C. 143-146.

33. Quychiyev O. R. et al. ИНФОРМАТИКА ВА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ЙЎНАЛИШИДА ВИРТУАЛ ТУШУНЧА //FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES. – 2024. – T. 2. – №. 25. – C. 225-229.

34. Narbekov N. N., Nizomov S., Burxonov R. R. Darslarda ma’naviy-axloqiy tarbiya berish o’quvchilarning jamiyat oldidagi ma’suliyatlarini shakllantirish omili //Научное знание современности. – 2020. – №. 2. – C. 44-47.

35. Narbekov N. N., Parmanov N. N. TEKNIKA OTM LARI TALABALARIDA ILMIY VA TEXNIK IJODKORLIK FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI //INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2024. – Т. 2. – №. 21. – С. 14-19.
36. Nodir N. CALCULATION OF ELEMENTS IN CENTRAL COMPRESSION OF DEFORMABLE STRUCTURES //Universum: технические науки. – 2024. – Т. 4. – №. 1 (118). – С. 23-25.
37. Narmatovich N. N., Nurmuxammadovich P. N. MUHANDISLIK FAOLIYATNING TARKIBIY TUZILMASI //FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES. – 2024. – Т. 3. – №. 26. – С. 6-12.
38. Narmatovich N. N., Nurmuxammadovich P. N. TA'LIM TEKNOLOGIYALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI //THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY. – 2024. – Т. 2. – №. 18. – С. 8-12.
39. Narmatovich N. N., Nurmuhammadovich P. N. TEKNIKA OLIY TA'LIM MUASSALARI TALABALARINI MUHANDISLIK FAOLIYATGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK MUAMMOLAR //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2024. – Т. 3. – №. 31. – С. 37-41.
40. Nodir N. APPLICATION OF TENSOR CALCULUS OPERATIONS FOR ELASTIC BODIES //Universum: технические науки. – 2024. – Т. 4. – №. 1 (118). – С. 19-22.
41. Quychiyev O. R. et al. РОЛЬ КУЛЬТИВАТОРОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ //PROSPECTS AND MAIN TRENDS IN MODERN SCIENCE. – 2024. – Т. 1. – №. 8. – С. 8-12.
42. Raximovich K. O. et al. МУҲАНДИСЛИК ГРАФИКАСИ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШНИНГ ЭНГ САМАРАЛИ УСЛУБ ВА ВОСИТАЛАРИ //INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2022. – 2024. – Т. 3. – №. 25. – С. 8-13.
43. Нарбеков Н. Н., Эргашева Ш. Абдирауфова Маржона Тулкинжановна //PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS. – 2024. – Т. 3. – №. 30. – С. 93-98.
44. Нарбеков Н. Н., Парманов Н. Н. ТАЛАБАЛАРДА ЯНГИЛИК ЯРАТА ОЛИШ ҚОБИЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ //THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH. – 2024. – Т. 2. – №. 22. – С. 73-77.
45. Нарбеков Н. Н., Парманов Н. Н. ИННОВАЦИОН МУҲАНДИСЛИК ФАОЛИЯТНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМИЛАРИ //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2024. – Т. 2. – №. 22. – С. 295-299.
46. Нарбеков Н. Н., Парманов Н. Н. МАШИНА ДЕТАЛЛАРИ ФАНИНИ ЎҚИТИШДА ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ //SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY. – 2024. – Т. 2. – №. 15. – С. 196-200.
47. Нарбеков Н. Н. ИССЛЕДОВАНИЕ СТАТИЧЕСКИ НЕОПРЕДЕЛИМЫХ НАГРУЗКОК НА ПЛАСТИНЫ ОСЕСИММЕТРИЧНЫЕ СОБСТВЕННОЙ ЧАСТОТЕ

НА СТАТИЧЕСКИ НАГРУЖЕННЫХ КОЛЬЦЕВЫХ ПЛАСТИНАХ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-2. – С. 898-901.

48. Нарбеков Н. Н. ИССЛЕДОВАНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДА КОНЕЧНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ ДЛЯ РЕШЕНИЯ СТАТИЧЕСКИ НЕОПРЕДЕЛИМЫХ СИСТЕМ СТЕРЖНЕЙ //Экономика и социум. – 2023. – №. 12 (115)-2. – С. 902-905.

49. НАРБЕКОВ Н. Н. МЕТОД ОПРЕДЕЛЕНИЯ КООРДИНАТНОГО ЦЕНТРА ТВЕРДОГО ТЕЛА С ДЛИНОЙ, ПОВЕРХНОСТЬЮ И ОБЪЕМОМ. – ООО" Аэтерна" КОНФЕРЕНЦИЯ: ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В НАУЧНОМ РАЗВИТИИ: НОВЫЕ КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ Иркутск, 25 декабря 2023 года Организаторы: ООО" Аэтерна" БИБЛИОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ: Входит в РИНЦ: на рассмотрении Цитирований в РИНЦ: 0 Входит в ядро РИНЦ: нет Цитирований из ядра РИНЦ: 0 Рецензии: нет данных ТЕМАТИЧЕСКИЕ РУБРИКИ:.